

CITEȘTE-I CU VOCE TARE

Obiceiul care îți ajută copilul să crească inteligent

Dr. REKHA S. RAJAN

Traducere din limba engleză de
MĂDĂLINA VOICU

Cuprins

<i>Nota autoarei</i>	11
<i>Introducere</i>	15

Partea I

De ce să citim cu voce tare? Cum contribuie lectura cu voce tare la dezvoltarea copilului tău	49
--	----

Capitolul 1

Beneficii ale lecturii cu voce tare pentru dezvoltarea generală a creierului	51
---	----

Capitolul 2

Beneficii ale lecturii cu voce tare pentru dobândirea limbajului	71
---	----

Capitolul 3

Beneficii ale lecturii cu voce tare pentru sănătatea emoțională și socială	102
---	-----

Partea a II-a

Cele șase etape ale lecturii cu voce tare: de la naștere până la vârsta școlară	127
--	-----

Capitolul 4

Ascultătorul: din pântec până la 2 luni	131
---	-----

Capitolul 5

Observatorul: de la 2 la 4 luni 143

Capitolul 6

Zâmbărețul: de la 4 la 8 luni..... 155

Capitolul 7

Vorbărețul: de la 8 la 12 luni 165

Capitolul 8

Șeful: de la 12 la 36 de luni..... 179

Capitolul 9

Povestitorul de la 3 la 5 ani..... 191

Partea a III-a Cititul STEAM: cum includem arta și tehnologia
în rutina lecturii cu voce tare..... 201**Capitolul 10**

Muzica și lectura cu voce tare 205

Capitolul 11

Arta și lectura cu voce tare..... 209

Capitolul 12

Tehnologia și lectura cu voce tare..... 214

EpilogCum să crești un copil cu excelente abilități
de lectură ..... 227**Nota autoarei**

Când m-a abordat agenta mea literară cu privire la ideea de a scrie o carte despre cititul cu voce tare, am fost contrariată.

Să-i citești unui copil cu voce tare e incredibil de important, de intim și îi poate schimba viața! Știam lucrul acesta datorită propriei experiențe de a fi citit cu voce tare celor trei copii ai mei, precum și datorită amintirilor de pe vremea când mă cuibăream în pat cu mama și cu fratele meu mai mic, iar ea ne citea în fiecare seară (de regulă o carte din colecția Berenstein Bears).

Nu eram pe deplin conștientă de impactul pe care îl are cititul cu voce tare pentru că era o parte naturală a propriei mele copilării. Apoi am început să cercetez pe cont propriu, explorând diversele tehnici și rutine, și am citit *Every Word Counts* scrisă de Caroline Blakemore și Barbara Weston Ramirez. Cartea lor este o analiză fantastică a modului în care ar trebui să citim cu voce tare și de ce, făcând astfel această practică accesibilă tuturor părinților, bunicilor și fraților mai mici sau mai mari. A fost catalizatorul și inspirația mea pentru acest proiect și le sunt recunoscătoare pentru

Capitolul 5

Observatorul: de la 2 la 4 luni 143

Capitolul 6

Zâmbărețul: de la 4 la 8 luni..... 155

Capitolul 7

Vorbărețul: de la 8 la 12 luni 165

Capitolul 8

Șeful: de la 12 la 36 de luni..... 179

Capitolul 9

Povestitorul de la 3 la 5 ani..... 191

Partea a III-a Cititul STEAM: cum includem arta și tehnologia
în rutina lecturii cu voce tare..... 201**Capitolul 10**

Muzica și lectura cu voce tare 205

Capitolul 11

Arta și lectura cu voce tare. 209

Capitolul 12

Tehnologia și lectura cu voce tare 214

EpilogCum să crești un copil cu excelente abilități
de lectură 227

Partea I

DE CE SĂ CITIM CU VOCE TARE?**Cum contribuie lectura cu voce tare
la dezvoltarea copilului tău**

Ca părinți, observăm cum ne ascultă bebelușii, cum întorc capul după vocea noastră, observăm strălucirea din ochii lor când ne recunosc vocea, primul lor râset. Părinții încep să vorbească cu bebelușii lor înainte de a se naște, inițiind astfel un dialog interactiv, care se va transforma mai târziu în conversații.

Știi că în primele patru luni de viață, bebelușii învață sunetele limbii vorbite de părinții lui și își recunosc numele?¹

Știm că cititul cu voce tare copiilor le stimulează dezvoltarea creierului, însă experții declară că se îmbunătățește și dezvoltarea vorbirii și a limbajului bebelușului tău, „iar experiența cititului cu voce tare îmbogățește experiența familială și contribuie la dezvoltarea socio-emoțională”².

1. Roberta Michnick Golinkoff și Kathy Hirsh-Pasek, *How Babies Talk*, Penguin Books, New York, 2000, pp. 51–52.

2. „Pediatrics Group Wants Parents to Read to Their Children Every Day”, în *U.S. News & World Report*, 24 iunie 2014, <https://health.usnews.com/health-news/articles/2014/06/24/pediatrics-group-wants-parents-to-read-to-their-children-every-day>.

Nu există o modalitate mai potrivită și mai directă de a susține dezvoltarea limbajului copilului tău decât prin lectura cu voce tare. Bazându-mă pe decenii de cercetare și pe propriile mele studii despre cum contribuie lectura cu voce tare la dezvoltarea creierului, am creat un cadru cu trei domenii cheie ale dezvoltării: creșterea generală a creierului, dobândirea limbajului și sănătatea socio-emoțională.

Toate acestea reprezintă etape importante ale dezvoltării copilului tău și sunt interconectate. Creierul copilului tău crește pe măsură ce își însușește un vocabular nou (limbaj) și înțelege cum să comunice cu colegii lui (dezvoltare socio-emoțională).

Da, este extrem de importantă susținerea continuă a sănătății fizice a creierului bebelușului tău. (Este parte din motivul pentru care luăm acele vitamine prenatale.) Însă, în ultimii ani, pedagogii specializați în primele etape de dezvoltare ale copilului s-au concentrat din ce în ce mai mult pe înțelegerea și susținerea sănătății socio-emoționale și a bunăstării copiilor. O mare parte din acest fenomen poate fi atribuit pandemiei și stării de nesiguranță care a venit la pachet cu purtarea măștilor, distanțarea socială și efortul de explica de ce ne izolăm.

De asemenea, ar putea fi optimist să recunoaștem că dezvoltarea socio-emoțională este o etapă-cheie de învățare și creștere pentru copiii mici. Spre exemplu, bebelușul tău comunică cu tine prin semnale sociale și conexiuni emoționale: plânge și râde, clipește și dă din cap. Partea interesantă este că poți ajuta la stimularea creșterii în toate aceste zone de dezvoltare prin citirea cu voce tare a cărților.

Capitolul 1

Beneficii ale lecturii cu voce tare pentru dezvoltarea generală a creierului

Creierul este un organ interesant, vital, uimitor. Cum controlează întregul nostru corp, ajutând mușchii să funcționeze, creând conexiuni între celulele creierului care ne determină să gândim, să analizăm și să explorăm lumea?

Cercetătorii continuă să descopere lucruri noi despre cum se dezvoltă și cum susține creierul buna funcționare a organismului și procesul de învățare. Gândește-te că acum câteva decenii nu exista prea multă informație despre dezvoltarea creierului prenatal. Oare te putea auzi copilul când vorbeai cu burtica în creștere? Da! De aceea copilul îți recunoaște vocea imediat după naștere. Este creierul complet dezvoltat la naștere? Nu! Creierul continuă să crească, să se mărească și să își schimbe forma după ce bebelușul se naște.

De fapt, cercetătorii au descoperit că între vârsta 0 (la naștere) și trei ani este momentul în care are loc cea mai spectaculoasă creștere și dezvoltare a creierului. Această foarte scurtă perioadă de timp nu afectează doar dimensiunea creierului (și buna lui funcționare), ci și rapiditatea cu care copilul tău poate învăța noi deprinderi (atât independente, cât și de ordin social), își poate însuși mai multe limbi străine (limbaj

receptiv) și își dezvoltă literația. Experiențele timpurii de viață sunt esențiale pentru a susține dezvoltarea creierului bebelușului tău.¹

Într-un studiu din 2015 referitor la relația dintre cititul cu voce tare și dezvoltarea creierului, cercetătorii au descoperit că, atunci când părinții citesc cu voce tare copiilor preșcolari, creierul copilului este activat în zonele care susțin imaginea vizuală și dezvoltarea limbajului.² Cercetătorii au descoperit, de asemenea, că atunci când copiii sunt implicați activ în lectura cu voce tare, creierul lor devine „turboalimentat“ – sinapsele neuronale din creier sunt extinse, amplificate și lucrează suplimentar pentru a ajuta copilul să dezvolte abilități de înțelegere și dezvoltare a limbajului.³

Bebeluşii se nasc cu aproximativ 100 miliarde de celule cerebrale.⁴ În vreme ce creierul se dezvoltă continuu, se schimbă și crește, activitatea creierului este afectată de numărul de semnale și conexiuni care au loc.⁵ De fiecare dată

1. Rajan et al., „Early-Life Experiences“; Rima Shore, *Rethinking the Brain: New Insights into Early Development*, Families and Work Institute, New York, 1997, p. 19.

2. Justin Worland, „This Is What Happens When You Read to a Child“, in *Time*, 27 aprilie 2015, <https://time.com/3836428/reading-to-children-brain/>.

3. John S. Hutton, Kieran Phelan, Tzipi Horowitz-Kraus, Jonathan Dudley, Mekibib Altaye, Thomas DeWitt și Scott K. Holland, „Story Time Turbocharger? Child Engagement During Shared Reading and Cerebellar Activation and Connectivity in Preschool-Age Children Listening to Stories“, *PLOS One* 12, nr. 5, 2017, <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0177398>.

4. Marian Diamond și Janet Hopson, *Magic Trees of the Mind*, Penguin Putnam, New York, 2000), p. 37.

5. Shore, *Rethinking the Brain*, p. 19.

când vorbești cu bebeluşul tău, cânti cu bebeluşul tău sau îi citești, el te ascultă și astfel își dezvoltă creierul. E posibil nici să nu fii conștient cât de des îi vorbești bebeluşului tău. Nu e uimitor cum instinctele noastre naturale în comunicarea cu bebeluşii noștri afectează direct dezvoltarea acestora?

Cercetătorii folosesc în general în egală măsură termenii *dezvoltarea creierului* și *dezvoltarea cognitivă*. Ce înseamnă, până la urmă, dezvoltare cognitivă? Dezvoltarea cognitivă este felul în care bebeluşul procesează informația și dobândește cunoștințe. Este și ceea ce se studiază printre adulții mai în vârstă care au un declin cognitiv ce poate duce la demență sau boala Alzheimer. Dezvoltarea creierului constă în cât de rapid crește și se dezvoltă creierul bebeluşului. Folosesc acești termeni în egală măsură atunci când discut despre modul în care creierul bebeluşului tău va crește mai mare și mai sănătos cu ajutorul unor activități care susțin dezvoltarea cognitivă.

Încurajarea ascultării

Anyă se uită în ochii bebeluşului ei, în timp ce îl ține pe Krishna în brațe. „Băiețelul meu dulce“, cântă ea legănându-l, iar el o privește, îi soarbe cuvintele și vocea familiară. „Pyaara beta“, continuă ea să cânte, de data aceasta în hindi.

Înțelege oare bebeluşul Krishna exact ce spune Anyă? Da! Aude inflexiunile vocii ei care urcă sau coboară. Vede expresia blândă din ochii ei. Simte că este legănat și ascultă. *Ascultă* – nu doar cu urechile, ci cu toate simțurile și cu tot corpul. Știe că mama lui îi vorbește și știe că ea îl iubește prin toate aceste acțiuni, sunete și cuvinte.

Fiecare limbă e diferită și unică – în inflexiunile ei, modelele de vorbire, tonalitatea folosită pentru anumite cuvinte

și expresii. Cu toate acestea, bebelușii din toată lumea devin foarte repede experți în propria lor limbă. Spre exemplu, în limba franceză cuvintele *le maison blanc* înseamnă „the house white” (casa albă). În limba engleză ai spune „the white house”. Cum învață bebelușii ordinea corectă a cuvintelor din limba lor? Învață prin ascultare, de la familie.

Ascultarea este unul din cele mai importante aspecte ale dezvoltării limbajului. Nou-născuții recunosc imediat vocile părinților lor și pot deja începe să recunoască diferențele dintre limba părinților lui și alte limbi. La 18 săptămâni de sarcină, bebelușul tău poate deja să îți audă vocea, să îți recunoască tonalitatea vocii tale și să îi asculte pe toți ceilalți membri ai casei.¹

Citirea cu voce tare întărește dezvoltarea limbajului, deoarece bebelușul te ascultă când îi citești. Când îi citești cu voce tare, bebelușul continuă să audă vocea *ta*, tonul și intonația. Bebelușul tău recunoaște cuvinte și propoziții și începe să înțeleagă modele de vorbire. De exemplu, rostește cu voce tare următoarea propoziție:

Te iubesc, bebelușul meu scump.

Poate observi că te-ai oprit la cuvântul *scump* și probabil ți-ai schimbat puțin și tonul vocii, ridicându-l ușor, când ai rostit cuvântul *iubesc*, și coborându-l la cuvântul *bebeluș*. Această schimbare de ton îl învață pe bebelușul tău despre structura frazei și a discursului.

Probabil că nu ai rostit propoziția în felul acesta:

Teiubescbebelușulmeuscump

1. „Pregnancy Week by Week”, Mayo Clinic, 30 iunie 2020, <https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/pregnancy-week-by-week/in-depth/fetal-development/art-20046151>.

De ce? Pentru că știi și înțelegi fluxul și modelul limbii pe care o citești și o vorbești.

Ca educatori, îi învățăm pe copii modele de vorbire și fluiditatea citirii prin acțiunea de a le citi cu voce tare și de a-i încuraja să ne citească ei nouă cu voce tare. În orice sală de grădiniță sau clasă pregătitoare, copiii citesc cu voce tare fie unui educator/învățător, fie unui coleg. Atunci când citești cu voce tare, auzi propozițiile altfel decât atunci când citești în gând. Adeseori recunoaștem modificări sau găsim erori în propriile noastre scrieri, atunci când le citim cu voce tare. De exemplu, mulți cercetători și scriitori folosesc astăzi instrumente de citire pe ecran în programele lor de procesare a cuvintelor, pentru ca aceste programe să le citească efectiv documentul cu voce tare, cu scopul de a găsi erorile.

Citirea cu voce tare, fie din cărți cu cuvinte simple, fie din cele cu propoziții mai complexe, îl ajută pe bebeluș să înțeleagă vorbirea și să înțeleagă limba (sau limbile) vorbite de familia ta.

După ce aud sute de cărți citite cu voce tare, până la vârsta la care ajung la școală, copiii pot face diferența între limba vorbită și limba cărților, deoarece „înțelegerea prin ascultare hrănește înțelegerea lecturii.”¹

Unele cărți au expresii ale căror elemente de bază se repetă la fiecare pagină – spre exemplu, „Noapte bună, casă, Noapte bună, șoricel” în cartea *Noapte bună, Lună*. Copilul tău nu doar ascultă și învață limba, ci și înțelege ce înseamnă expresia „noapte bună”.

Această repetiție îi ajută pe bebeluși să își însușească limba și tipare de vorbire. Înțelegerea acestor tipare le oferă copiilor

1. Trelease și Giorgis, *Jim Trelease's Read Aloud Handbook*.

un avantaj atunci când ajung la școală. Îi ajută să se concentreze în timpul sesiunilor de lectură cu voce tare de la grădiniță și îi antrenează în explorarea unor povești mai complexe, cum ar fi cele din cărțile cu capitole.

Ascultând de la naștere, bebelușii continuă să se implice, atunci când aud o voce familiară sau o poveste cunoscută. Pentru un copil, este întotdeauna incitant să audă la școală o poveste citită cu voce tare pe care o auzise și acasă.

Copil isteț: Nici nu mai țin minte câți copii mici sau de vârstă preșcolară au ajuns să strige și să sară în sus de bucurie la mine

în clasă, spunându-mi:

- Am cartea asta acasă!
- Și noi citim din cartea aceasta în fiecare seară!

Această relație acasă-școală este cheia construirii educației și este esențială pentru reușita copilului tău acasă și în sala de clasă.

Aici începe distracția. Care a fost primul cuvânt rostit de bebeluș, *mama*, *amma*, *dada* sau *baba*? Sau a fost un cuvânt dintr-o carte pe care i-o citești de la naștere? Ascultarea presupune și o relație reciprocă. La fel cum bebelușul tău te ascultă pe tine, ascultă-ți și tu bebelușul și, când este pregătit, după ce te-a ascultat citind cu voce tare în fiecare zi, vei fi pregătit să auzi acele prime cuvinte frumoase. Nu ești niciodată prea bătrân să citești cu voce tare sau să ți se citească cu voce tare.

Sfaturi și tehnici pentru încurajarea ascultării

Ține-l pe bebeluș în aceeași cameră cu tine și aproape de tine, atunci când porți conversații. Mulți părinți au camere de joacă sau ȧrcuri pentru bebeluși adiacente într-un spațiu separat. Nu uita că și atunci când doarme, bebelușul te poate auzi!

La fel cum ascultăm piesele noastre preferate în mașină și încurajăm copiii să cânte împreună cu noi piese clasice (muzica anilor '80 în cazul nostru), cărțile audio constituie o excelentă modalitate de a continua să construim abilități de ascultare și dezvoltare a limbajului. Ia cărțile audio cu tine, ca parte a repertoriului în mașină.

Petrecerea timpului în liniște este o parte importantă a dezvoltării abilităților de ascultare. Stați împreună afară și ascultați sunetele din jurul vostru sau ascultați sunetele casei, în timp ce îți ții bebelușul în brațe și îl legeni ca să adoarmă, iar asta va întări capacitatea bebelușului tău de a se concentra și de a asculta.

Susținerea duratei de atenție și a memoriei

Lola are cinci ani, vine acasă de la grădiniță și fuge direct în camera de zi ca să deschidă televizorul. Emisiunea ei preferată s-a înregistrat în timp ce ea era la grădiniță.

— Nu, Lola, îi spune mama. Știi care sunt regulile, fără televizor în timpul săptămânii.

Un scenariu obișnuit în multe case din întreaga țară. Noi, părinții, ne dorim să limităm timpul petrecut de copiii noștri în fața ecranelor; instituiem restricții pentru când pot să se uite la televizor, să se joace jocuri video sau să urmărească filme. Mi-aș dori să fiu la fel de puternică precum mama Lolei. Am crescut în anii 1980, ca un produs al generației Nintendo,

așa că am petrecut ore întregi în weekenduri încercând să îl înving pe *Mega Man* sau *Legenda lui Zelda*.

Dacă le-aș da voie celor trei copii ai mei să se joace jocuri video opt ore pe zi, ar fi considerat un model neadecvat de parenting. De ce? Pentru că cercetările din ultimele două decenii arată că prea mult timp petrecut în fața ecranului afectează capacitatea de atenție a copiilor. Articole, știri și recomandări create de Academia Americană de Pediatrie ne informează că, dacă se uită prea mult la televizor, copilul tău va avea o mulțime de probleme.

Dar adevărul este că, deși cercetările au găsit o legătură între timpul petrecut în fața ecranului și scăderea atenției și concentrării, mare parte din ele rămân încă neconcludente. Asta înseamnă că, deși există o serie de indicatori observabili ai legăturii dintre timpul petrecut în fața ecranului și durata atenției, nu apare întotdeauna și o scădere a duratei atenției. Unii cercetători au descoperit că timpul petrecut în fața ecranului nu are un impact imediat asupra dezvoltării copiilor, dar poate afecta durata de atenție în adolescență.¹ (Mai multe despre acest aspect în capitolul 12.)

Cel mai important lucru de reținut este că susținerea duratei de atenție și construirea memoriei sunt abilități care pot fi învățate. Gândește-te când ai fost pentru prima oară la un

1. Carl Erik Landhuis, Richie Poulton, David Welch și Robert John Hancox, „Does Childhood Television Viewing Lead to Attention Problems in Adolescence? Results from a Prospective Longitudinal Study“, în *Pediatrics* 120, nr. 3, 2007, p. 535, <https://pediatrics.aappublications.org/content/120/3/532?maxtoshow=&hits=10&RESULTFORMAT=&fulltext=TV%20Linked%20to%20Kids%20Attention%20Problems&searchid=1&FIRSTINDEX=0&sortspec=relevance&resourcetype=HWCIT>.

concert live – emoția scenei, luminile, sunetele! Dacă a fost un concert rock, probabil că ai stat în picioare și te-ai legănat pe ritmurile muzicii. Dar dacă a fost un concert de muzică clasică, ai stat pe scaun poate câteva ore. Ce te-a ajutat să te concentrezi în momentul acela? Experiența muzicii. Experiența socială și împărtășită cu un public larg și implicarea în ceea ce se desfășura în fața ta. Relația reciprocă între muzicieni și public.

Susținerea duratei de atenție este importantă pentru succesul școlar al copilului, fiind legată de capacitatea cognitivă de a se concentra și a fi atent. Cum îi învățăm pe copiii noștri să fie atenți la școală dacă nu încurajăm această practică și acasă? Gândește-te că unui copil de grădiniță i se cere să stea așezat și să asculte o lecție nouă prezentată de educator. Când ai cinci ani, este dificil să stai locului, nemișcat, pentru o lungă perioadă de timp. Și nu doar pentru cei care au cinci ani – ci pentru oricine nu este obișnuit cu această practică.

Citul este cool: Poți să îl ajuți pe bebelușul tău să își dezvolte durata de atenție, concentrarea și memoria ținându-l în poala ta când îi citești. Ține cartea aproape, pentru ca bebelușul să poată atinge paginile și arată-i diferite părți ale ilustrațiilor pe care vrei să le scoți în evidență, atunci când îi citești cu voce tare. Ia mâna bebelușului și atingeți împreună imaginile despre care citești.

Până la vârsta de doi ani, copilul tău va fi capabil să își amintească și să facă conexiuni cu tiparele dintr-o carte simplă,

cu limbaj clar, repetitiv. Când fiica mea, Madhavi, avea în jur de doi ani, citeam împreună în fiecare zi *Noapte bună*, *Lună*. Destul de rapid, a început să prevadă ce urma, înainte să dau pagina. La un moment dat, a început să îi citească fratelui ei mai mare. Tatălui meu îi plăcea mult să o roage să îl asculte citind cartea *Hop on Pop* și, deși ofta și se prefăcea deranjată, îi plăcea să îl asculte citind cu voce tare. Tata încerca să o păcălească, să vadă dacă își amintea textul și dacă memorase cuvintele. Până la patru ani, deja recita acea carte de la început până la sfârșit.

Sunt convinsă că nu sunt singurul părinte care poate recita *Hop on Pop* sau *Noapte bună*, *Lună* după multiplele lecturi cu voce tare. Ne dezvoltăm capacitatea de concentrare și atenția pentru a memoriza textul în timp ce citim; imaginează-ți ce capacitate de concentrare se dezvoltă la un copil mic!

Pe măsură ce îți dezvolti obiceiul de citi cu voce tare, gândește-te la mediul în care vei crea această experiență. Cum te poți concentra pe ceva important dacă nu îi acorzi întreaga ta atenție? Cunosci mulți adulți care afirmă că „nu pot reține nume” și că nu pot să își amintească fețele oamenilor pe care îi întâlnesc. Una din strategiile învățate foarte des în cadrul dezvoltării profesionale este să te concentrezi și să te uiți direct la acea persoană în timp ce vorbești. Aceeași strategie trebuie folosită atunci când îl ajuți pe copilul tău să dezvolte capacitatea de atenție și memorie.

Când copilul merge la școală, învățătorul va încerca să îl ajute să-și dezvolte capacitatea de atenție și concentrare. În calitate de organizație oficială în dezvoltarea copiilor mici,

1. Caroline J. Blakemore și Barbara Weston, *Every Word Counts*, CreateSpace Independent Publishing Platform, 2016, p. 13.

Asociația Națională pentru Educația Copiilor Mici (NAEYC – National Association for the Education of Young Children) prezintă activități adecvate vârstei pentru copii de la naștere până la vârsta de opt ani.¹ În general, copiii mai mici sunt pregătiți să stea și să se concentreze pentru perioade mai lungi de timp în jurul vârstei de șase ani.

Ca părinte și profesor, trebuie să recunosc că acestea sunt doar recomandări și modalități de a contribui la dezvoltarea duratei de atenție a copilului tău. Fiecare copil este unic. De exemplu, fiul meu cel mare putea să petreacă o oră și jumătate la o lecție de artă când avea patru ani, dar nu putea să se concentreze în clasa de la grădiniță în timpul unei lecții despre animale. Fiul meu cel mic era atât de preocupat să „nu fie pedepsit”, încât era mereu concentrat și atent în clasă, indiferent de activitate. Copiii se dezvoltă în ritmul propriu.

Așadar, cum dezvolti memoria? De îndată ce copilul tău vorbește în propoziții, câteva din primele cuvinte pe care le auzi sunt „citește încă o dată”. Auzirea repetată a limbajului din cărți îi ajută pe copii să îl memoreze, la fel cum un actor citește de mai multe ori un scenariu pentru a memora replicile. Bebelușii de opt luni își pot aminti anumite cuvinte care le-au fost citite după două săptămâni de ascultare repetată a lecturilor.

Să citești aceeași carte de nenumărate ori poate părea o sarcină interminabilă, dar s-a demonstrat că bebelușii au preferat chiar de la naștere să audă cărți care le-au fost citite pe când erau încă în stadiul intrauterin. Cercetătorii le-au dat nou-născuților posibilitatea să aleagă între a le auzi pe mamele

1. Carol Copple și Sue Bredekamp, editori, *Developmentally Appropriate Practice*, National Association for the Education of Young Children, Washington, DC, 2010.